

BELEIDSKADER

ARMOEDE & SCHULDEN 2020-2024

concept

Datum: 9 september 2019
Status: concept ten behoeve van raadsvoorstel

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING
 - 1.1. Terugblik Beleidskader Schuldhulpverlening 2016-2020
 - 1.2. Terugblik Armoedenota deel 1 en 2
2. ONTWIKKELINGEN
 - 2.1. Schaarste
 - 2.2. Effecten van geldzorgen
 - 2.3. Relatie met andere beleidsterreinen
3. ONDERZOEK & ACHTERGROND
 - 3.1. Huishoudens met een laag inkomen in Oss
 - 3.2. Minimaffectrapportage (MER)
 - 3.3. Cijfers en ontwikkelingen schuldhulpverlening
4. VISIE
 - 4.1. Visie op armoede en schulden
 - 4.2. Visie op bereik
 - 4.3. Visie op samenwerking
5. THEMA'S & UITGANGSPUNTEN
 - 5.1. Vroegsignalering en bereik
 - 5.2. Aandacht voor specifieke groepen
 - 5.3. Dienstverlening
 - 5.4. Bewustwording en communicatie
6. MONITORING & COMMUNICATIE
 - 6.1. Evaluatie
 - 6.2. Monitoring
 - 6.3. Communicatie
7. Financiën
 - 7.1. Bezuiniging
 - 7.2. Extra inzet

Bijlage 1 Begroting

Bijlage 2 Prioriteiten voor 2020 en 2021

Bijlage 3 Schuldhulpproces

Bijlage 4 Evaluatie DFD

Bijlage 5 Notitie Schuldsanering en Aanpak jongeren met schulden

1. INLEIDING

Voor u ligt het beleidskader Armoede en Schulden 2020-2024. Dit beleidskader vervangt het beleidskader Schuldhelpverlening 2016-2020 en de armoedenota's deel 1 en 2. Voor schuldhelpverlening is het wettelijk verplicht een beleidskader te hebben, voor armoedebeleid is dat niet verplicht. We kiezen voor een gezamenlijk beleidskader armoede en schulden, omdat we geloven dat een integrale aanpak beter is voor onze inwoners. Niet alleen vanuit onze dienstverlening, maar vooral ook met onze samenwerkingspartners.

In dit beleidskader kijken we kort terug op de voorgaande beleidsperiode en beschrijven we onze visie en ambities. Ook doen we voorstellen hoe we onze ambities willen bereiken.

Rondkomen is niet vanzelfsprekend

Feiten & cijfers uit 2016 - 2019

1.1 Terugblik Beleidskader Schuldhelpverlening 2016-2020

De afgelopen 4 jaar hebben we ingezet op:

- Preventie en vroegsignalering
- Gedrag inwoner
- Maatwerk

Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen en activiteiten:

We hebben de bewustwordingscampagne "Samen slimmer met geld" uitgevoerd. Voor de zomer evalueren we de campagne en kijken we of en hoe we ermee verder gaan. Verder hebben we voor ouders voorlichtingsbijeenkomsten Puber en Poen georganiseerd samen met de Rabobank. Ook op scholen vindt voorlichting plaats. Dit najaar evalueren we Moneyways (peereducation). We kijken samen met de scholen naar de opbrengsten en hoe we hiermee omgaan. We bieden de cursus Omgaan met geld en gebruiken het Slimmer met geld dagboek en het bordspel Levensweg bij voorlichtingsbijeenkomsten in het veld.

We zijn gestart met Schuldhelpmaatje Jong. Het gehele aanbod van Schuldhelpmaatje evalueren we eind 2019 en zo nodig doen we aanpassingen. We hebben de banden met de woningcorporatie aangehaald. We trekken meer samen op om huurders met betalingsachterstand schuldhelpverlening te bieden. We hebben de afgelopen twee jaar regelmatig deelgenomen aan de sociale teambijeenkomsten en hebben voorlichting gegeven over schuldhelpverlening. In het eerste kwartaal van 2020 gaan we de sociale teams vragen hoe we de kennis van schuldhelpverlening meer in de wijk krijgen.

We zijn gestopt met PLANgroep, die voor onze gemeente de schuldbemiddeling uitvoerde. Hierdoor is de dienstverlening meer in eigen hand gekomen. We merken dat we hierdoor beter inzicht hebben in hoe het hulptraject verloopt en sneller kunnen schakelen. We gaan werken met Vish (Verwijsindex Schuldhelpverlening). Hierdoor kunnen gerechtsdeurwaarders zien of een schuldenaar in een schuldhelpverleningstraject zit.

Er is een pilot Duurzame Financiële Dienstverlening (lees hierna: DFD) gestart. Deze pilot hebben we geëvalueerd medio 2019. We kijken hoe we deze dienstverlening structureel kunnen aanbieden en eventueel kunnen uitbreiden voor nieuwe doelgroepen. Onze basisdienstverlening met een stabilisatiefase en een fase, waarin afspraken worden gemaakt met de schuldeisers en afbetaling van schulden plaatsvindt, is op orde. We hebben een tweetal wijzigingen van de dienstverlening uitgewerkt: schuldsanering en een aanpak voor jongeren met schulden. Deze zullen we eind 2019 aan de gemeenteraad voorleggen om over te besluiten.

1.2 Terugblik Armoedenota deel 1 en 2

In 2014 en 2015 heeft de gemeenteraad respectievelijk de armoedenota's deel 1 en 2 vastgesteld. In het eerste deel zijn voornamelijk de wettelijke beleidswijzigingen doorgevoerd met de komst van de participatiewet. Daarna zijn in deel 2 de lokale regelingen aangepast. Het rijk heeft toen ook extra middelen beschikbaar gesteld. De lokale regelingen richten zich vooral op bijdragen in sport, cultuur en sociaal culturele activiteiten. Ook Leergeld, de Voedselbank en de Kledingbank hebben extra subsidie ontvangen. Daarmee is het vangnet verstevigd.

Naast het verruimen van de inkomensgrens van de regelingen (o.a. Meedoen is Belangrijk naar 120%) is er de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het netwerk rondom armoede. Ook preventie van schulden kreeg meer aandacht. De dienstverlening was niet langer aanbodgericht, maar maatwerk en het bereik van de doelgroep kreeg meer vorm. Doordat de toegang beter was en we een grotere doelgroep hebben bereikt zijn ook de kosten gestegen. Met name op bijzondere bijstand. Een andere grote oorzaak van de stijgende kosten zijn de vergoedingen voor bewindvoering.

In 2017 hebben we extra middelen ontvangen voor kinderen in armoede. Daarvan hebben we de regeling Meedoen is Belangrijk uitgebreid, nieuwe regelingen toegevoegd en extra activiteiten georganiseerd in de wijken met de meeste armoede. Ook hebben we met Oss Innoveert nieuwe projecten een start gegeven.

2. ONTWIKKELINGEN

2.1 Schaarste

Geldzorgen zijn van invloed op iemands houding, persoonlijkheid en op zijn gedrag. Daarnaast speelt de omgeving waarin iemand leeft een rol, zowel de economische omgeving als de fysieke en sociaal-culturele omgeving. Met een klein budget (door een laag inkomen of door schuldenproblematiek) is rondkomen bijvoorbeeld lastiger. Dit is echter niet het enige: het gebrek aan geld laat iemand nooit met rust en beïnvloedt zijn gedrag. Inwoners die weinig te besteden hebben, denken voortdurend aan hoe ze moeten rondkomen. Ze zijn constant bezig met vragen als: "Hoe moet ik de rekeningen betalen?" en "Waar haal ik geld vandaan om de rest van de week te kunnen eten?". Uit onderzoek van onder andere Mullainathan en Shafir (2013) blijkt dat het gevoel van schaarste, zoals gebrek aan geld, een deel van de capaciteiten inneemt. Dit geeft naast allerlei materiële problemen ook mentale problemen.

2.2 Effecten van geldzorgen

Door geldzorgen ontstaat stress en geldzorgen nemen mensen zo in beslag dat dit een negatief effect heeft op hun functioneren. Er is alleen nog aandacht voor de korte termijn. Dat leidt tot 'onhandige' keuzes (Verhagen, 2014). Inwoners met geldzorgen ervaren minder ruimte voor meedoen. Hierdoor ontstaat een neerwaartse spiraal, waarbij hulpbronnen of duurzame oplossingen op afstand blijven of raken. Jongeren met geldzorgen en schulden kunnen onvoldoende stappen in hun ontwikkeling zetten. In een traject schuldhulpverlening dienen jongeren meer te gaan werken om hun afloscapaciteit te vergroten. Dit staat scholing in de weg. Hierdoor is er minder kans om tot duurzaam en passend werk te komen. Schaamte speelt een grote rol bij geldzorgen. Dit staat de stap naar hulpverlening in de weg. Ook leidt schaamte tot gedrag dat de geldzorgen vergroot, zoals het doen van statusverhogende aankopen (Plantinga, 2019).

In najaar 2019 doen we in Oss onderzoek naar de beweegredenen van inwoners met schulden om de stap naar hulp niet te zetten. We vragen inwoners wat we kunnen doen om hen te helpen om deze drempel te nemen.

Geldzorgen in gezinnen raken niet alleen de schuldenaren, maar ook opgroeiende kinderen. Ze ervaren de stress van hun ouders/opvoeders en kunnen vaak ook minder meedoen. Onderzoek laat zien dat geweld in gezinnen sterk samenhangt met geldzorgen. Uit de eerste resultaten van een onderzoek in de dertien

regio's van Veilig Thuis (Verwey-Jonker Instituut, 2018) blijkt dat er in bijna de helft van de gezinnen die te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling (47%) sprake is van armoede. In ruim 40 procent van de meldingen die bij de Raad voor de Kinderbescherming binnenkomen over ernstige zorgen over de situatie van een kind, speelt financiële problematiek van de opvoeders een rol (Raad voor de Kinderbescherming, 2016).

Samenwerkwijze

Via een programmatisch aanpak beogen we dat alle professionals in het Sociaal Domein, dus in de uitvoering bij Werk & Inkomen, Zorg, Schuldhulpverlening en bij partners in de gemeente, gaan werken volgens de Samenwerkwijze. Hierbij ondersteunen we de inwoner vanuit de drie vragen: ik wil, ik kan en ik heb nodig. Voor de inwoner is er gedurende de ondersteuning één vast aanspreekpunt, de casusregisseur. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van maatwerk, zoals verwoord in het coalitieakkoord. Samen met de inwoner wordt gezocht naar de beste oplossing en wordt besproken wat de inwoner zelf of zijn netwerk daaraan kan bijdragen; zo nodig belegt de casusregisseur samen met de inwoner een MultiDisciplinairOverleg (MDO). Afwegingen over wat er nodig is gebeuren met behulp van de IPW-driehoek (Instituut Publieke Waarden) legitimiteit, betrokkenheid en rendement. Professionals krijgen de ruimte om leersessies te volgen om de nieuwe werkwijze eigen te maken. Binnen het integrale programma wordt dit leerproces gefaciliteerd en wordt verkend wat verder nodig is om de samenwerkwijze binnen de organisatie te borgen.

Deze aanpak sluit goed aan bij de basisprincipes van Mobility Mentoring. Dit is een nieuwe, stress-sensitieve aanpak voor inwoners met geldzorgen, die bestaat uit specifiek ontwikkelde instrumenten, begeleiding en dienstverlening. De aanpak helpt mensen bij de aanpak van hun financiële en sociale problemen. Hierbij is er veel aandacht voor 'wat heeft de inwoner nodig' en hoe stress verminderd kan worden.

2.3 Relatie met andere beleidsterreinen

Gezondheidsbeleid

Mensen met een laag inkomen hebben vaker financiële zorgen. Ze leven korter en meer jaren in minder goed ervaren gezondheid. Ze ervaren meer stress. Stress werkt door in een ongezonde leefstijl en moeite deze aan te pakken. Anderzijds leiden gezondheidsproblemen tot hogere ziektekosten en verlies van werk en dus inkomen. De samenhang tussen deze problemen zien we terug bij inwoners. Met een gecombineerde aanpak zijn we effectiever in het voorkomen en oplossen van problemen bij kwetsbare inwoners. Onze gemeentelijk zorgpolis AZOss maakt een voordelige zorgverzekering mogelijk voor inwoners die in armoede leven. Met een Vitaal loket, zoals in de Ruwaard, verlagen we de drempel naar activiteiten, diensten en hulp, die bijdragen aan een positieve gezondheid. Dit loket kunnen we combineren met financiële diensten. Via Meedoen is Belangrijk bieden we aan inwoners met weinig inkomen de mogelijkheid om te sporten en bewegen, maar ook allerlei andere activiteiten om anderen te ontmoeten. Dit maakt participatie mogelijk. Maar het vergroot ook de vitaliteit van inwoners. Activiteiten op het gebied van roken, alcohol en overgewicht dragen ook bij aan de vitaliteit en veerkracht van inwoners en meer eigen regie op leefstijl en onkosten. Deze activiteiten kunnen we gericht gaan inzetten in wijken waar zowel gezondheidsrisico's als armoede en schulden spelen. We willen wat er al gebeurt op

de verschillende beleidsdomeinen nog meer gaan koppelen en aanscherpen met een wijkgerichtere aanpak.

Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is vaak een belemmering om zelfredzaam te zijn en maakt het lastiger om duurzaam werk, ontwikkeling in functie en meer dan minimaal inkomen te verkrijgen. Omgekeerd staat armoede deelname aan activiteiten die basale vaardigheden vergroten in de weg. Mensen die moeite hebben met lezen of rekenen zijn ook oververtegenwoordigd onder de schuldenaren die zich aanmelden bij schuldhulpverlening.

De afgelopen jaren zijn teams van verschillende organisaties getraind op herkennen en doorverwijzen bij laaggeletterdheid, zoals de sociale teams Ons Welzijn, consultants Werk en Inkomen en Schuldhulpverlening, maar ook schuldhulpmaatjes en bewindvoerders. Handelingsverlegenheid bij professionals om het onderwerp bespreekbaar te maken met inwoners verdient nog aandacht. Bij schuldhulp en het minimebeleid kunnen we in de voorlichtingsinformatie en brieven meer in Klare Taal communiceren en het deze toegankelijker maken voor laaggeletterden. In de schuldhulpverlening kunnen we stress verminderen door de laaggeletterde of inwoner die moeite heeft met lezen en rekenen niet te overvragen. Schuldhulpmaatjes kunnen helpen bij het op orde brengen van de administratie en bij het vergroten van de financiële vaardigheden. Door vanuit verschillende beleidsdomeinen gezamenlijk op zoek te gaan naar ideeën die op meerdere vlakken werkzaam zijn, kunnen we de totale effectiviteit van onze activiteiten vergroten.

Woon- en energielasten

Het nationale energiebeleid is vooral gericht op het verbeteren van gebouwen, installaties en apparaten. Veel inwoners zijn in staat om zelf energiebesparende maatregelen te realiseren en daarvoor een investering te doen. In deze energietransitie is er echter een vergeten groep. De huishoudens met een laag inkomen of schuldenproblematiek. Zij hebben moeite de hoge energielasten te blijven betalen, hun gedrag te verduurzamen laat staan een extra investering te doen. Daarnaast is een groot deel van deze groep afhankelijk van de investeringen en duurzaamheid van de woningen van sociale verhuurders.

In Oss hebben wij een woonlastenakkoord gesloten met de onze woningcorporaties. De gemeente, de corporaties en de huurdersorganisaties zetten zich er naast het verduurzamen van de woningvoorraad dan ook op in om het bewustzijn van de gevolgen van het eigen gedrag te vergroten. Via het platform Wonen in Oss is er een voorbeeldwoning voor verduurzaming, waarbij we ook het energieverbruik monitoren en inzichtelijk maken. Daarnaast komt er een digitaal informatiepunt over duurzaamheid via de regionale samenwerking BrabantWoontSlim en ondersteunt de gemeente diverse initiatieven zoals de Energie Coöperatie Oss.

Via de campagne "Samen slimmer met geld" geven we voorlichting over bespaartips en geven we advies over duurzaamheid.

3. ONDERZOEK & ACHTERGROND

3.1 Huishoudens met een laag inkomen in Oss

In 2017 hebben we de ontwikkeling van lage inkomens en het risico op armoede in Oss onderzocht. We zien dat het aantal huishoudens met een laag inkomen toeneemt. Ook zien we dat meer kinderen in armoedesituaties opgroeien.

In de gemeente Oss heeft 1 op 7 huishoudens een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. De helft van deze huishoudens heeft langdurig een laag inkomen. Van langdurigheid spreekt het CBS als het huishoudinkomen ten minste vier jaar onder de 120%-inkomensgrens ligt. Zestig procent van de huishoudens met een laag inkomen heeft zelfs een zeer laag inkomen. Een zeer laag inkomen is een inkomen tot 105% van het sociaal minimum.

Van alle huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum woont 78 procent in Oss-stad. In de wijken Ruwaard, Centrum, Krinkelhoek, Mettegeupel (CKM) en Schadewijk zijn de meeste arme huishoudens. Zestig procent van alle huishoudens onder de armoedegrens in de gemeente Oss bevinden zich in deze drie wijken.

In de gemeente Oss groeit 1 op 8 minderjarige kinderen op onder de armoedegrens. Het percentage minderjarige kinderen in de gemeente Oss dat opgroeit onder de armoedegrens ligt rond het landelijk en provinciaal gemiddelde. Van alle minderjarige kinderen in huishoudens met een laag inkomen is 41 procent tussen de 12 en 18 jaar oud. Zij vormen de grootste groep. De meeste aanvragen bij Stichting Leergeld Maas en Leijgraaf en Jeugdsportfonds Brabant worden ook gedaan voor kinderen in deze leeftijdsklasse.

In de wijken Ruwaard en Schadewijk groeit 1 op 5 minderjarige kinderen op in een huishouden met een laag inkomen. Van alle minderjarige kinderen onder de armoedegrens in de gemeente Oss woont bovendien 44 procent in deze wijken.

3.2 Minimaffectrapportage (MER)

Met de Minima Effect Rapportage (MER) heeft het Nibud onderzocht wat de effecten zijn van ons minimabeleid op verschillende inkomensniveaus in het jaar 2017. We hebben inzichtelijk of er sprake is van een zogenaamde armoedeval¹ en op welke wijze we het minimabeleid kunnen verbeteren.

Ons minimabeleid bevat veel meer maatregelen dan alleen de inkomenscomponent. Andere aspecten zijn preventie en hulpverlening bij schulden, bestrijden van laaggeletterdheid, begeleiding naar werk en vooral het mogelijk maken dat inwoners mee kunnen doen in de samenleving. Dit onderzoek beperkt zich tot het inkomensaspect van ons minimabeleid.

De inkomenspositie van inwoners wordt voor het grootste deel bepaald door landelijke wet- en regelgeving. De hoogte van uitkeringen, toeslagen en belastingen zijn daarin het belangrijkste. De gemeente Oss kan en wil de inkomenspositie verbeteren door lokaal minimabeleid. Daarbij gaan we niet

¹ Er is sprake van armoedeval als een hoger inkomen juist leidt tot minder bestedingsruimte, omdat bijv. subsidies of uitkeringen vervallen.

alleen uit van inwoners met een uitkering, maar ook van inwoners met een laag inkomen tot 120% van de bijstandsnorm.

De verschillende regelingen van ons Minimabeleid hebben een positief effect op de bestedingsruimte van inwoners. Een van de regelingen met een positief effect is de kwijschelding gemeentelijke belasting. De collectieve ziektekostenverzekering AZOSS is ook een effectieve regeling. De gemeentelijke bijdrage wordt rechtstreeks aan de zorgverzekeraar betaald. Inwoners kunnen kiezen uit twee pakketten en ze kunnen ervoor kiezen het eigen risico gespreid te betalen.

Daarnaast geeft de regeling *Meedoen is belangrijk* inwoners extra bestedingsruimte voor deelname aan maatschappelijke activiteiten. Omdat de regeling per persoon geldt en niet per gezin heeft dit een positief effect.

De Individuele Inkomens Toeslag (IIT) wordt verstrekt aan huishoudens met een inkomen tot 120%. Zowel de IIT zelf als de inkomensgrens is in Oss vrij hoog. Daarbij komt dat we in Oss rekening houden verschillende huishoudtypen, waardoor dit een extra positief effect heeft op alleenstaanden en gezinnen.

De regelingen voor gezinnen met kinderen hebben over het algemeen een positief effect op de inkomenspositie. Het Nibud geeft echter aan dat de kosten in het basisonderwijs zo laag zijn dat die vergoeding te ruim is en dat de kosten in het voortgezet onderwijs en voor oudere kinderen hoger zijn. De vergoeding van het Jeugdsportfonds is aan de hoge kant en zou het Nibud liever een onderscheid zien tussen kinderen in het basisonderwijs en kinderen in het voortgezet onderwijs.

De bijdrage van Stichting Leergeld voor onderwijsactiviteiten heeft een gunstig effect, vooral omdat de vergoeding per kind wordt verstrekt en niet per gezin. Dit komt vooral gezinnen met meerdere kinderen ten goede. Ook hier geeft Nibud aan dat er beter gericht kan worden op kinderen in het voortgezet onderwijs.

Dat paren (en met name paren met oudere kinderen) met grote tekorten te maken hebben, ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit de landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk van tenminste één van beide partners lijkt de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt.

In de rapportage vindt u meer gegevens over de armoedeval op specifieke onderdelen en huishoudtypen.

3.3 Cijfers en ontwikkelingen schuldhulpverlening

Cijfers

De aanvragen Schuldhulpverlening in de gemeente Oss dalen sinds 2015. Dit past bij de landelijke trend. De branchevereniging NVVK (Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet) rapporteert een daling van 10 procent aan meldingen schuldhulpverlening in 2018.

De Landelijke Raad voor de Rechtsbijstand verklaart dat mensen steeds meer kiezen voor de route van bewindvoering. Met hulp van bewindvoering willen inwoners inkomsten en uitgaven in evenwicht brengen en zo de schulden onder controle krijgen. In 2018 hebben in Oss 733 huishoudens beschermingsbewind gekregen. De uitgaven van beschermingsbewind beslaan een aanzienlijk deel van de totale uitgaven bijzondere bijstand, 26,4 procent voor de gemeente Oss.

In 2015 waren er in Oss 355 aanvragen Schuldhulpverlening en in 2018 259. Er zijn in 2018, 60 aanvragen minder gedaan dan in 2017, en 96 aanvragen minder dan in 2015. Dit verschil kan ook in Oss deels verklaard worden door de toename van het traject bewindvoering als alternatieve hulproute van inwoners. Zo waren er in 2016, 546 trajecten bewindvoering. In 2017 waren dit er 560 en in 2018 waren dit er 592.

Daarnaast zien we dat de afspraken bij de sociale raadslieden fors zijn toegenomen. Van 378 aanvragen in 2017 naar 465 aanvragen in 2018. Ook deze hulproute kan de instroom in Schuldhulpverlening verminderd hebben.

Er zijn minder aanvragen Schuldhulpverlening gedaan in 2018, maar er zijn meer inwoners geholpen met een doorverwijzing of met een advies gesprek dan in 2017. Van 9% naar 16% van de inwoners die aankloppen voor Schuldhulpverlening. De doorverwijzing betreft ook verwijzing naar de sociale raadslieden. De toekenning van een stabilisatietraject is procentueel gezien hetzelfde gebleven als in 2017. De aanvragen van een schuldregeling zijn afgenomen. Deze gaan van 23% in 2017 naar 16% in 2018.

De resultaten van de schuldregelingen zijn goed. We komen vaak tot een akkoord met de schuldeisers. De uitval tijdens de schuldregeling is laag. In 2018 slagen er meer schuldregelingen dan in 2017. Een goede ontwikkeling. We signaleren dat de schuldhulptrajecten intensiever zijn geworden door de complexiteit van de hulpvraag.

Het aantal aanvragen dat wordt afgewezen is laag, voor 91% van de aanvragen wordt een vervolgtraject ingezet. Voor klanten die geen traject, en dus een afwijzing krijgen, is gekeken naar de hulpvraag en naar de mogelijkheden die wij kunnen bieden. In 2018 is de pilot voor Duurzame Financiële Dienstverlening gestart. 31 cliënten hebben deelgenomen binnen de pilot. Ook jongeren vormen een groep die nu onvoldoende geholpen kan worden. Hiervoor starten we een aparte aanpak (zie bijlage 5).

Wetswijziging

In 2021 wordt een wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening verwacht ten behoeve van de uitwisseling van persoonsgegevens. Het gaat hier om gegevensuitwisseling voor vroegsignalering, gegevensuitwisseling voor besluit over de toegang en voor het plan van aanpak schuldhulpverlening. Hierdoor wordt het gemakkelijker om gebruik te maken van de signalen van woningcorporatie, zorgverzekeraar, water- en energieleverancier dat er betalingsachterstand is.

4. VISIE

4.1 Visie op armoede en schulden

Armoede is meer dan een tekort aan financiële middelen. Armoede is een vorm van sociale uitsluiting, waarin meerdere risico's (laag inkomen, slechte arbeidsmarktpositie, schulden, laag opleidingsniveau, gezondheidsproblemen) vaak samenkomen.

Mee kunnen doen naar vermogen zorgt voor kansen om uit de armoede te komen en voorkomt grotere problemen. Het vinden of hebben van betaald werk is de beste kans op structurele verandering. We zijn continu bezig om de mensen in de bijstand te ondersteunen en toe te leiden naar werk. In deze tijd is het vinden van werk makkelijker dan voorheen. De groep in de bijstand daalt echter nauwelijks. Het overgrote deel (tweederde) heeft een zogenaamd zorgprofiel. Toeleiding naar werk is voor deze mensen (nog) niet aan de orde. Met onze ondersteuning kunnen zij een stapje naar meer participatie maken. Zo hebben we verschillende experimenten en pilots zoals het experiment "Zelf aan het stuur en op maat", de pilot van zorg naar werk, de intensievere aanpak voor mensen met een zorgprofiel e.d.. Rode draad is steeds om beter te luisteren naar de vraag van de mensen hoe zij mee willen en mee kunnen doen. We laten onze dienstverlening hier zo goed mogelijk op aansluiten.

Zolang voldoende inkomen door werk nog niet binnen handbereik is, zorgen we voor een vangnet. Daarvoor gaan we in gesprek met inwoners. Dat is maatwerk en daarvoor gebruiken we de Samenwerkwijze. We doen wat nodig is, zodat de inwoner mee kan doen. Daardoor blijven onze inkomensvoorzieningen een vangnet en geen vorm van inkomen.

Daarnaast proberen we te voorkomen dat inwoners in armoede of schulden terecht komen. Niet alleen bij dreigende situaties, maar ook op jonge leeftijd door goede voorlichting en een gezonde financiële opvoeding.

Stress speelt bij schulden een grote rol en werkt door in het dagelijks functioneren en het maken van keuzes. We willen helpen op een manier die stress vermindert en perspectief biedt. We werken toe naar schuldenvrij en financieel zelfredzaam zijn. Daarbij hebben we aandacht voor de diverse moeilijkheden waar de inwoner mee worstelt en ondersteuning bij nodig heeft. De complexiteit van deze moeilijkheden is vaak groot en ziet er voor iedere schuldenaar anders uit. Ook de vaardigheden en steunmogelijkheden in eigen kring verschillen. Dit vraagt om maatwerk. We willen meer integraal en volgens de Samenwerkwijze gaan werken.

4.2 Visie op bereik

Onze dienstverlening is in de basis goed op orde. Inwoners die voor hulp aankloppen worden geholpen en de resultaten van de schuldregelingen zijn goed. De uitval tijdens de schuldregeling is laag. We willen dat veel meer mensen de weg naar hulp vinden en dat we er vroeg bij zijn. Daarvoor is een lage drempel nodig en hulp en ondersteuning die dichtbij en vindbaar is. Fysiek meer de wijken ingaan en aansluiten bij onze partners op de vindplaatsen is hiervoor essentieel. We willen bijdragen aan bewustwording bij inwoners dat met de stap naar hulp erger voorkomen kan worden en dat er veel mogelijkheden zijn voor ondersteuning. Met de Samenwerkwijze blijft de inwoner zelf in regie en sluiten we aan bij wat de inwoner

wil, kan en nodig heeft. Met communicatie willen we de toegankelijkheid van hulp vergroten en armoede en schulden bespreekbaar maken. Het delen van ervaringsverhalen is hierbij waardevol om schaamte weg te halen. Maar ook onze eigen wijze van communiceren over schulden en armoede, onze eigen voorlichting en informatie willen we beter laten aansluiten bij de taal en beleving van inwoners.

4.3 Visie op samenwerking

De afgelopen jaren hebben we veel ingezet op samenwerking. We hebben de ontwikkeling gemaakt van elkaar informeren naar meer samen doen. Dat past ook bij onze principes als netwerkorganisatie. We werken samen aan het maatschappelijk probleem armoede en schulden. Er is een groeiend besef en verantwoordelijkheidsgevoel voor deze opgave.

Door de bijeenkomsten die wij organiseren en de bijeenkomsten van onze partners zoals de signaleringsavonden van Stichting Met Elkaar versterken we het netwerk. Partners vinden elkaar beter en zijn beter op de hoogte. Ook ontstaan er nieuwe initiatieven zoals de werkgroep Stille Armoede in de Ruwaard en de Quiet Oss.

De komende periode willen we het eigenaarschap en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Armoede en Schulden vergroten. Daarvoor doen we een onderzoek naar de mogelijkheden om de effectiviteit van het netwerk te vergroten.

Naast een effectief netwerk willen we de Samenwerkwijze implementeren. De Samenwerkwijze is een methodiek voor het aanpakken van individuele hulpvragen van wijkbewoners. De samenwerkwijze gaat uit van de vragen en wensen van de wijkbewoner. In een persoonlijk gesprek stellen we drie vragen: wat wil je, wat kan je, wat heb je nodig?

Op basis van de antwoorden zoeken we de juiste partijen om met elkaar het gesprek aan te gaan. De professionals en mensen uit het eigen netwerk gaan samen met de inwoner in gesprek. Samen wordt een plan gemaakt, waar iedereen het mee eens is en direct mee aan de slag gaat. Voor de inwoner is er één vast aanspreekpunt.

5. THEMA'S & UITGANGSPUNTEN

5.1 Vroegsignalering en bereik

We blijven inzetten op preventie. Niet alleen voorkomen is beter, maar ook tijdig ingrijpen voorkomt grotere problemen. Veel inwoners wachten lang voordat ze hulp zoeken bij inkomensproblemen of schulden. We willen eerder met hen in contact komen. Daarbij blijven we ook inzetten op begeleiding naar werk.

Uitgangspunten:

- Werk is de beste oplossing
- We blijven in gesprek met onze inwoners
- Inwoners houden zelf de regie
- Minder stress bij geldzorgen

Wat gaan we er voor doen?

1. Consulenten Schuldhulpverlening zijn fysiek meer aanwezig in de wijken en sluiten meer aan bij Sociale Teams, partners en inwoners.
2. We gaan door met de inzet van het team Minima en breiden het netwerk uit.
3. We gaan met een Osse werkgever aan de slag voor werknemers met loonbeslag en rollen bij succes dit uit naar meer werkgevers.
4. We verbeteren het hulpaanbod bij administratie en geldzaken.
5. We maken een plan voor integrale schuldhulpverlening en vroegsignalering.
6. We komen tot een gezamenlijke toegang en inkomenstoets voor de armoedeverorzieningen.
7. We evalueren Schuldhulpmaatje en verbeteren de dienstverlening en samenwerking.
8. We gaan een actievere samenwerking aan met partners gericht op signalering en ondersteuning bij life-events.

Aansluiting op sociale teams, partners en inwoners

De sociale teams staan dichtbij inwoners. De afgelopen 2 jaar hebben we met onze consulenten schuldhulpverlening regelmatig deelgenomen aan sociale teamvergaderingen om elkaar te leren kennen en ervaring op te doen met de sociale teams.

De komende beleidsperiode willen we onderzoeken of en hoe een intensievere aanwezigheid van schuldhulpverleners in de wijken bijdraagt aan het verlagen van de drempel voor burgers en het verbeteren van de samenwerking en de informatievoorziening aan netwerkpartners. Na 2 jaar evalueren we deze nieuwe aanpak om te kijken of het werkt. In de tussentijd gaan we door met informatie op scholen, bij wijkpuntlunches en aan ketenpartners.

Vanuit de afdeling Inkomen is een consulent vast onderdeel van elk sociaal team in Oss. De consulent is de schakel tussen hulpvragen op het gebied van armoede en de inzet van gemeentelijke minimaregelingen. Afspraken over de uitvoering zijn snel gemaakt. Ook geeft de consulent regelmatig voorlichting en uitleg over de diverse minimaregelingen binnen het sociale team en/of voor inwoners van de betrokken wijk.

Binnen de afdeling Inkomen is een speciaal team Minima. Dit team is specialist in het uitvoeren van de minimaregelingen. Naast inwoners met een uitkering vanuit de participatiewet voeren zij de regelingen ook uit voor inwoners met een laag inkomen, zonder een uitkering van de gemeente Oss. Dit team houdt zich, meer dan gemiddeld, bezig met vraagstukken rondom de minimaregelingen en het toepassen van de maatwerkmethode voor de doelgroep. Zij houden ontwikkelingen in de gaten, nemen het voortouw en geven informatie over de diverse regelingen in het netwerk. Zo is dit team nauw betrokken bij de opzet van Tandzorg op Maat en hebben zij informatie gegeven tijdens een signaleringsavond van Met Elkaar en tijdens een netwerkbijeenkomst in de Lievekamp (theater van de stad).

Pilots vergroten bereik

Voor werknemers met loonbeslag gaan we een pilot starten met een grote werkgever in Oss. Zij krijgen een gesprek aangeboden met een consulent Inkomen en een consulent Schuldhulpverlening. Een aantal werkgevers in Oss werkt al met de FiKks app. Deze app biedt schuldenaren de mogelijkheid om digitaal en

anoniem hulp te krijgen van een vrijwilliger. Wij kunnen werkgevers voorzien van informatie over wat we als gemeente kunnen bieden en hoe het contact gelegd kan worden voor hulp.

Voor veel inwoners met schulden is de stap naar de gemeente groot. Tevens is er onvoldoende kennis van wat we te bieden hebben. Dit willen we verbeteren door een aantal laagdrempelige diensten in de wijk/buurt te gaan aanbieden. In 2019 gaan we een pilot voorbereiden om hulp bij het invullen van formulieren, op orde brengen van de administratie, coaching bij geldzaken, uitzoeken voor welke regelingen men in aanmerking komt e.d. binnen de wijk aan te bieden.

Met ingang van de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in 2020 kunnen gemeenten inwoners met schulden beter in zicht krijgen. Met deze wetswijziging wordt namelijk duidelijk in de wet opgenomen dat gemeenten persoonsgegevens mogen uitwisselen voor vroegsignalering. Signalen over betalingsachterstanden van de vaste lasten, kunnen worden gebruikt om uit eigen beweging een aanbod voor hulp te doen. Het gaat om signalen van woningverhuurders, zorgverzekeraars, energiebedrijven en drinkwaterbedrijven. We werken momenteel al samen met de woningcorporatie om bij huurachterstand gezamenlijk actie te nemen. We maken een breder plan voor integrale schuldhulpverlening en vroegsignalering. Hierin maken we afspraken over welke hulp we uit eigen beweging aanbieden aan gesignaleerde schuldenaren en welke afspraken we maken met schuldeisers over het uitwisselen van persoonsgegevens. We zetten in op outreachend werken en communicatiewijzen die aansluiten. We verbinden dit met het werken vanuit de wijken en samenwerking met partners en inwoners. Hierbij kijken we naar eenvoudige mogelijkheden om inwoners bewust te maken van hun schuldenproblematiek en mogelijkheden van hulp, zoals Geldfit.

Bereik met onze partners

We willen de samenwerking met de partners van het armoedebeleid verder vorm geven. Daarvoor hebben we onder andere subsidie verleend voor de Quiet Oss een initiatief van Stichting Met Elkaar om de krachten rondom armoede te bundelen en waar inwoners laagdrempelig contact kunnen leggen. Ook is er in 2018 een convenant met St. Leergeld, Hooghuis en Maaslandcollege gesloten voor het vergoeden van noodzakelijke schoolkosten, zoals een laptop en excursies. Met dit solidariteitsfonds hebben kinderen toegang tot de benodigde leermiddelen en kunnen meedoen met de activiteiten van school. Met de partners van het armoedebeleid zijn we in gesprek om te komen tot een gezamenlijke toegang, zodat inwoners voor deze voorzieningen eenmaal een inkomenstoets kunnen doen.

Met Schuldhulpmaatje kijken we hoe we binnen individuele schuldhulptrajecten beter op elkaar kunnen aansluiten en voor een warme overdracht kunnen zorgen. Schuldhulpmaatje kan in het begin van een traject helpen de administratie op orde te brengen en aan het eind van een traject nazorg bieden en terugval helpen voorkomen. We gaan door met Schuldhulpmaatje Jong. Een evaluatie van Schuldhulpmaatje eind 2019 zal input geven voor de opdracht die we in het kader van het beleidskader willen geven.

Andere organisaties die signaleren zijn regionaal werkende gerechtsdeurwaarders, incassobureaus, bewindvoerders en grote schuldeisers. We kijken hoe we hen kunnen informeren over wat we schuldenaren kunnen bieden en hoe ze naar ons kunnen doorverwijzen.

Bijzondere levensgebeurtenissen

Echtscheiding, baanverlies, ziekte en overlijden zijn ingrijpende gebeurtenissen. Ze kunnen leiden tot minder inkomen en/of het wegvallen van de hulp van de partner bij het regelen van de financiën. Stress of verdriet kan ertoe leiden dat de juiste stappen niet gezet worden. Hierdoor kunnen financiële problemen ontstaan. Om inwoners te bereiken die te maken hebben met ingrijpende gebeurtenissen, willen we samenwerken met bijvoorbeeld BJJ's, huisartsen, scholen en echtscheidingsadvocaten en mediators. Als inwoners zijn voorbereid krijgen ze zo snel mogelijk weer grip op hun geld. Voorlichting of hulp kan door individuele begeleiding zoals Schuldhulpmaatje, sociale raadslieden en schuldhulpverlening. Maar ook door groepsbijeenkomsten "Goed uit elkaar" over financiën voor inwoners in scheiding.² Hierover gaan we het gesprek met partners, inwoners en ONS Welzijn aan.

5.2 Aandacht voor specifieke groepen

In Oss kennen we geen categoriaal beleid. Onze voorzieningen zijn voor alle doelgroepen toegankelijk. Echter we merken dat specifieke groepen extra aandacht nodig hebben. Deze zijn moeilijker te bereiken of vragen om een andere benadering. Daarom willen we in dit beleidskader daar extra aandacht voor vragen.

Uitgangspunten

- Creëren van perspectief
- Meedoen is belangrijk
- Inwoners houden zelf de regie

Wat gaan we er voor doen?

9. Invoeren schuldsanering voor inwoners met minimale afloscapaciteit.
10. We bieden meer bekendheid aan BBZ en Over Rood en kijken of de dienstverlening voldoende aansluit.
11. We starten de aanpak jongeren met schulden.
12. We starten een pilot preventie schulden bij jongeren 17-23 jaar.
13. We verhogen de bijdrage schoolkosten voor gezinnen met oudere kinderen en verlagen de bijdrage voor gezinnen met kinderen in de basisschoolleeftijd.
14. We gaan met kinderen en jongeren in gesprek over de verbetering van onze regelingen.
15. Op basis van de uitkomsten van het SER-rapport maken we een plan om Osse Werkende Armen beter te bereiken.

Inwoners met schulden met minimale afloscapaciteit

Er is een groep inwoners met een laag inkomen, waarbij de verwachting is dat dit inkomen niet meer gaat toenemen. Denk hierbij aan een deel van de werkeloze ouderen, arbeidsongeschikten, gepensioneerden. Deze inwoners willen we de mogelijkheid van schuldsanering gaan bieden. Hierbij verstrekt een kredietbank een saneringskrediet. De schuldeisers krijgen in één keer het bedrag uitgekeerd waar ze mee akkoord zijn gegaan. De inwoner betaalt het krediet in 36 maanden terug aan de kredietbank. Deze vorm

² Dit sluit goed aan bij de landelijke pilot die o.a. in NOB plaatsvindt: 'Scheiden zonder schade'.

van hulp vermindert stress, omdat een deel van de schuld meteen wordt kwijtgescholden. Verder heeft de inwoner nog maar één schuldeiser, namelijk de kredietbank.

Zelfstandig ondernemers

Voor ZZP-ers met financiële problemen bieden we zo mogelijk BBZ (Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen). Ook kunnen we vrijwillige trajectmanagers van Over Rood aanbieden die ondernemers in zwaar weer kunnen helpen financiële orde te scheppen. Landelijk is er veel aandacht voor de groep zzp-ers die (grote) schulden heeft, veel stress ervaart en door gemeenten onvoldoende geholpen wordt. We willen onderzoeken of onze dienstverlening voldoende aansluit.

Jongeren met schulden (18-27 jaar)

Jongeren met schulden zijn heel moeilijk bereikbaar. Ze onderschatten de gevolgen van hun schulden, zijn minder ervaren in het oplossen, en zien de gemeente niet als een plek om hulp te zoeken. Wanneer ze de stap toch zetten, vallen ze meer uit dan de doorsnee schuldenaar. Voor jongeren met schulden willen we een nieuwe aanpak starten, de 'aanpak jongeren met schulden'. Hierbij maken we afspraken met de schuldeisers om de schuld te verminderen en in één keer voor de jongere af te lossen. De jongere betaalt het afgeloste bedrag bij de gemeente af. Daarnaast krijgt de jongere een trajectbegeleider om passende stappen in zijn/haar ontwikkeling te zetten en ondersteuning te krijgen waar nodig.

Pilot preventie en signalering schulden bij jongeren (17-23 jaar)

- Via vindplaatsen in Oss jongeren beter bereiken met voorlichting en preventieactiviteiten, zoals via de jongerenraad van Oosterpoort, de jongerenraad Oss, het HONK, sportclubs, kerkelijke jongerengroepen, jeugdreclassering en scholen.
- Scholing van professionals jeugd/MO met bijvoorbeeld een training Budgetvaardig. Doel is kennis vergroten over financiën, schulden en miniregelingen, beter signaleren, begeleiden en samenwerken. Doelgroep is o.a. medewerkers van BJG en Sociaal Team, W&I consultants, gezinswerkers, woonbegeleiders, maatschappelijke opvangmedewerkers, begeleiders trainingshuizen, trajectbegeleiders jongeren die wonen in jeugdzorg.
- Een pilot starten in Oss om jongeren in de jeugdzorg/maatschappelijke opvang beter toe te rusten op financiële zelfredzaamheid (peer education door ervaringsdeskundigen inzetten, app Kwikstart, Samenwerkwijze inzetten in combinatie met Toekomstplan jeugdzorg)
- De mogelijkheden van een financieel spreekuur op het ROC onderzoeken, zoals dit ook voor jongeren uit Uden en Meierijstad plaatsvindt.

Kinderen in armoede

Sinds 2017 ontvangen wij extra rijksbijdrage voor kinderen in armoede. We hebben daarvoor onze regelingen uitgebreid en extra activiteiten ingezet via Oss Innoveert Kinderen in Armoede. In 2018 zijn zo naschoolse activiteiten uitgevoerd door Muzelinck in de Schadewijk, is er een KinderResto van start gegaan en hebben we babypakketten en tandverzorgingsetjes verspreid via de Voedselbank. Ook worden er ontbijtjes verzorgd door het Nationaal Jeugdontbijt en heeft Kidz Taz extra vakantieactiviteiten georganiseerd. Deze activiteiten zetten we voort.

Daarnaast stellen we voor om de bijdrage in Meedoen is Belangrijk voor schoolkosten te verlagen voor kinderen in het basisonderwijs. Daarmee verhogen we de bijdrage voor kinderen in het voortgezet onderwijs. Het NIBUD heeft deze aanbeveling gedaan bij de Minimaeffectrapportage, omdat gezinnen met oudere kinderen aanzienlijk meer kosten hebben en moeilijker rondkomen.

We willen onze regelingen en dienstverlening nog beter laten aansluiten op de behoeften en belevingswereld van kinderen en jongeren. Hiervoor gaan we graag in gesprek met deze doelgroep zelf. Zij weten als geen ander wat nodig is. Ook kunnen zij vanuit hun belevingswereld en hun eigen kijk naar de wereld met verfrissende, vernieuwende ideeën komen.

We onderzoeken op welke manier we deze dialoog op een effectieve en discrete manier kunnen voeren. Daarbij kijken we of we hierin kunnen samenwerken met lokale partners en initiatieven. Een andere optie is om gebruik te maken van landelijk ontwikkelde methodes.

Vergunninghouders

Vergunninghouders zijn nieuwe inwoners van Oss met een vluchtelingenstatus. Maatschappelijke ondersteuning wordt verzorgd door VluchtelingenWerk. Financiële zelfredzaamheid is daar onderdeel van. Er is een nieuwe Wet inburgering in voorbereiding. Ingangsdatum daarvan is, naar verwachting, 1 januari 2021. In de nieuwe wetgeving krijgt de gemeente een regiorol in de inburgering van, onder andere, deze doelgroep. De financiële zelfredzaamheid is een aandachtspunt in de nieuwe wet. Mogelijk dat er, naast VluchtelingenWerk, dan ook een grotere rol voor DFD nodig is. Dit onderzoeken we in de komende periode, in aanloop naar de invoering van de nieuwe Wet inburgering.

Werkende armen

Veel mensen die in armoede leven, hebben gewoon een baan. Het aantal werkende armen neemt bovendien toe, zo blijkt uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). In 2014 waren er ongeveer 320.000 werkende armen. Daarvan werkten er 175.000 in loondienst, en 145.000 als zelfstandige. Er zijn twee hoofdoorzaken voor armoede onder werkenden: ze maken weinig uren, óf hanteren een laag tarief als zelfstandige. Dit is voor minister Koolmees aanleiding om de SER te vragen een verkenning uit te voeren naar werkende armen. Naar verwachting verschijnen eind 2019 de resultaten.

5.3 Dienstverlening

Onze dienstverlening blijven we continu verbeteren. Daarbij hebben we niet alleen oog voor klanttevredenheid, maar ook verbeteren we ons aanbod en onze aanpak.

Uitgangspunten:

- Respectvol en transparant
- Onze dienstverlening is op tijd, dichtbij en op maat
- We blijven in gesprek met onze inwoners
- Inwoners houden zelf de regie

Wat gaan we er voor doen?

16. We verbeteren het DFD-aanbod op grond van de evaluatie (zie bijlage).

17. We bieden deskundigheidsbevordering voor onze consultants om te werken volgens onze visie en de Samenwerkwijze te implementeren.
18. We starten met gebiedsgericht werken voor de afdeling Inkomen.
19. We zetten in op het verbeteren van ondersteuning bij onze gemeentelijke werknemers met schulden en onze eigen rol als schuldeiser.
20. We bieden extra nazorg bij schuldhulpverlening en gaan hierbij actief samenwerken met partners.

DFD (duurzame financiële dienstverlening)

Inwoners die onvoldoende in staat zijn hun eigen financiën te beheren willen we passende ondersteuning bieden. Zo mogelijk willen we hen helpen financieel zelfredzaam te worden. We zoeken de samenwerking met bewindvoerders en de rechtbank. Samen kunnen we ervoor zorgen dat we meer maatwerk bieden, van volledig overnemen (bewindvoering) tot budgetbeheer (light) en coaching om (weer) tot eigen regie te komen. Dit kan als we als gemeente duurzame financiële dienstverlening bieden: budgetbeheer op maat, eventueel in combinatie met coaching.

Medio 2019 hebben we de pilot DFD geëvalueerd. De opbrengsten zijn positief. We willen naar een structureel aanbod en definitieve definiëring van de doelgroep.

Deskundigheidsbevordering consultants Schuldhulpverlening en Inkomen

Als we werken vanuit onze visie dan werken we bij schuldhulpverlening vanuit de volgende principes:

- Meedoen is belangrijk
- Werk is de beste manier om duurzaam uit armoede/schulden te komen
- Dienstverlening op tijd, op maat en dichtbij
- Creëren van perspectief
- Verminderen van stress
- Respectvol en transparant
- We zijn in gesprek met inwoners

Met deskundigheidsbevordering brengen we gedrag en houding meer in overeenstemming met onze visie. Hiertoe willen we een agenda deskundigheidsbevordering opstellen voor 4 jaar (voor onderdelen samen met W&I-SHV):

- Integrale teambuilding/elkaar versterken (b.v. met W&I, SHV)
- Samenwerkwijze (wat wil ik, wat kan ik, wat heb ik nodig)
- Zoveel mogelijk aansluiten bij de vragen en (on)mogelijkheden van de inwoner in plaats van uit regels en procedures. Stress- sensitieve dienstverlening en gelijkwaardige gespreksvoering verbeteren.
- Oog hebben voor laaggeletterdheid.

Om te werken volgens de visie en ruimte te hebben voor ontwikkeling van de deskundigheid en interne en externe samenwerking is voldoende capaciteit een voorwaarde. Hierin is nu onvoldoende voorzien. We vragen om hierin gefaciliteerd te worden.

Met gebiedsgericht werken willen we de deskundigheid in de wijken samenbrengen en vragen bundelen. Zo weten we beter waar de problemen zich bevinden en hoe we die gezamenlijk kunnen aanpakken.

Hoe gaan we in eigen huis om met schulden en fraudevordering?

Als gemeente hebben we een voorbeeldfunctie. We gaan onderzoeken hoe we omgaan met betalingsachterstand gemeentebelasting en fraudevordering. In huis onderzoeken we hoe we signaleren en hulp bieden bij werknemers die met loonbeslag te maken hebben. We zoeken naar mogelijkheden binnen het kader van de AVG, de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Bij de ondersteuning aan werknemers met schulden kan de FiKks app van betekenis zijn.

Nazorg

Om te voorkomen dat mensen met schulden opnieuw in de problemen komen is nazorg belangrijk. In het schuldhulptraject bellen we na 6 maanden na afsluiting om te vragen hoe het gaat en of er behoefte is aan extra ondersteuning. We willen hier samen met ketenpartners actiever in worden. Schuldhulpmaatje en DFD kan hier een goede rol in spelen.

5.4 Bewustwording en communicatie

Het voorkomen van financiële problemen begint bij bewustwording en goede communicatie. Het praten over geldzorgen verlaagt de drempel naar hulp.

Uitgangspunten

- Wij blijven in gesprek met onze inwoners
- Minder stress bij geldzorgen
- Respectvol en transparant

Wat gaan we er voor doen?

21. We evalueren de campagne en zetten deze gericht in voor doelgroepen.
22. We maken een plan voor communicatie armoede en schulden gericht op verbetering van toegankelijkheid, imago en beeldvorming.
23. We gebruiken onze mogelijkheden om te lobbyen richting het rijk voor betere wetgeving.

De campagne Samen slimmer met geld evalueren we voor de zomer 2019. We kijken wat wel en niet werkt en stoppen met activiteiten die niet het gewenste effect hebben. De verbeteringen zetten we in bij nieuwe activiteiten om bewustwording te vergroten en hulp vindbaar te maken. We kijken hoe we meer positieve ervaringen van inwoners met schuldhulp kunnen delen en hiermee schaamte weg kunnen nemen. In najaar 2019 doen we onderzoek naar de beweegredenen van inwoners met schulden om de stap naar hulp niet te zetten. We vragen inwoners wat we kunnen doen om hen te helpen om deze drempel te nemen.

Daarnaast maken we een plan van aanpak om de toegankelijkheid en communicatie te verbeteren. Met hierin aandacht voor:

- toegankelijke en eenvoudige voorlichtingsinformatie verstrekken en stappen laten zien die mensen doorlopen bij schuldhulp (met oog voor laaggeletterdheid)
- prettige en duidelijke brieven bij betalingsachterstand bij onze gemeente e.d. (laaggeletterdheid)

- Andere kanalen om schulden en armoede bespreekbaar te maken zoals Instagram/Twitter/verenigingen. Aansluiten bij jongeren.
- Framing als aanpak (onder andere bijvoorbeeld met DTV item)
 - o Ervaringsverhalen gebruiken om te tonen hoe hulp kan werken. Geldzorgen bespreekbaar te maken. Inzetten op het weghalen van schaamte.
 - o Positieve labels en niet over 'schuldhulp' spreken, maar over financiële zelfstandigheid, financiële dienstverlening
 - o imago gemeente verbeteren

6. MONITORING & COMMUNICATIE

6.1 Evaluatie

In de komende jaren starten we een aantal nieuwe werkwijzen, zoals fysiek met schuldhulpverleners meer de wijk in, hulpaanbod bij administratie en geldzaken en schuldsanering en aanpak jongeren met schulden. Deze nieuwe werkwijzen evalueren we en op grond van de evaluatie besluiten we wat werkt en wat nodig is om eventuele succesvolle activiteiten te kunnen blijven continueren.

6.2 Monitoring

We volgen de ontwikkelingen binnen onze dienstverlening en zetten cijfers schuldhulpverlening en armoedebeleid af tegen landelijke cijfers en cijfers van vergelijkbare gemeenten met de Benchmark Armoede en Schulden van Divosa. Deze informatie gebruiken we om te sturen op ons beleid.

We blijven in gesprek met onze partners en inwoners om te horen wat zij in de praktijk ervaren van onze gezamenlijke aanpak armoede en schulden en welke ideeën zij hebben over verbeteringen.

6.3 Communicatie

Jaarlijks zullen we in Raadsinformatiebrieven de stand van zaken vertellen van de uitvoering van ons beleidskader en de cijfers van onze dienstverlening armoede en schulden.

7. FINANCIEN

7.1 Vermindering rijksbijdrage

De afgelopen periode is de rijksbijdrage voor armoede en schulden steeds verhoogd. Onder andere voor de inzet voor kinderen in armoede. We hebben een deel daarvan als innovatiebudget ingezet. Dat heeft geleid tot een aantal nieuwe voorzieningen. Per 2021 wordt de rijksbijdrage met € 123.000,- verlaagd. Daarom stellen we voor om de ruimte die we hadden voor innovatie of nieuwe projecten gebruiken om de bezuiniging op te vangen.

7.2 Nieuw beleid

De extra inzet in dit beleidskader richt zich op het uitbreiden van de dienstverlening Schuldhulpverlening. Waar we de vorige periode gewerkt hebben aan een goede basis, willen we meer diversiteit en maatwerk kunnen bieden. Dat vraagt ook meer capaciteit van de afdeling. We willen meer fysiek aanwezig zijn in de wijken en samenwerken met partners. Dit is een nieuwe werkwijze die tijd vraagt van de consultants.

Ook de nieuwe wet WGS draagt gemeenten en schuldeisers op actiever om te gaan met signalen van betalingsproblemen. We willen mensen met betalingsachterstanden bij zorgverzekering, woningbouw, energie actief en outreachend gaan benaderen om hulp te bieden. Dit vraagt extra capaciteit. De nieuwe werkwijzen worden eerst uitgetest en geëvalueerd. Hiermee zal duidelijkheid worden of deze aanpak werkt en bij succes wat het op termijn aan capaciteit vraagt

Op hoofdlijnen ziet de begroting er als volgt uit:

Activiteit	Begroet 2020	Voorstel 2020	Voorstel 2021	Voorstel 2022	Voorstel 2023
Subsidies	€ 456.200	€ 370.200	€ 370.200	€ 370.200	€ 370.200
Projecten	€ 97.500	€ 97.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500
Nieuw beleid	€ 0	€ 232.640	€ 275.640	€ 230.140	€ 151.915
Totaal kosten	€ 553.700	€ 700.340	€ 713.340	€ 667.840	€ 589.615
Dekking:	€ 554.486	€ 554.486	€ 554.486	€ 554.486	€ 554.486
Korting meicirculaire	€ 10.003	€ 10.003	€ 10.003	€ 10.003	€ 10.003
Vermindering middelen kinderen in armoede			€ 113.444	€ 113.444	€ 113.444
Eindtotaal overschot (+) of tekort (-)	-€ 9.217	-€ 155.857	-€ 282.301	-€ 236.801	-€ 158.576